

“ምስ ጠላማይ ማሕላ ምስ ዘራጋይ ዋዕላ፡ መሊኦ ኣይትሓድርን እንተዘይትዲላ”፡ ዝደለዮ ምስሳኣነ ዝተሓሰም ዝልምን ዘሎ ሰሙ ዝጠፎ ተጎላሊ ጉጅለ

ገብረ ዝብረማሪያም (ዶ.ር.)

ሰሙ ዝጠፍኦ ክመሰል፡ ሕጂ እቲ ዝደለዮ ምስሳኣነ፡ ነቲ ታሓሰምዎ ዝኸደ ሰዲህኤ ኣልብሱኒ ኢሉ ክልምን ንሰምዕ ኣለና። መልሰና፡ ንሰዲህኤኦ ኣይትበቐዕዎን ኢኩም፤ ዳሓር ካኣ ሰዲህኤ ዋና ኣለዎ፡ እቶም ዝበቐዕዎ። ሰዲህኤ ናይ ክልተ ድሕረ-ባይታት ዘለዎም ኣይልታት ውህደት ኮይኑ፡ ንፍትሒ፣ ንልዕልና-ሕጊ፣ ንቅዋማዊ ምሕደራ፣ ወ.ዘ.ተ. ዝጣበቐ ሰልፊ ኢዩ። ንስካትኩም ግን፡ ውሑዳት ናይቲ ሓደ ሸነኽ ድሕረ-ባይታ ዘለዎም ኣባላት ሒ ዝኩም ዝተጎለልኩም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ፍትሒ ዝረገጽኩም፣ ንልዕልና-ሕጊ ዝጋሃስኩም፣ ንቅዋም ሰልፊ ዝጣሓስኩም፡ ኮታ ኣንጻር ኩሉ እቲ ሰዲህኤ ዝቐመሉ መትከላትን ተልእኾታትን ደው ዝበልኩምውን ኢኹም።

ሰዲህኤ፡ ናይ ህግን ተሓኤን ድሕረ-ባይታት ዝነበርዎ ሰልፍታት (ሰዲኤን ሰህኤን) ብዝገበርዎ ሓድነታዊ ውዕል፡ ነዚ ራኢ እዚ ሕጂ ኢዩ ኣብ ጥሪ 2010 ተመስሪቱ (ተሃኒጹ)። ሰዲህኤ ናይ “ሓድነት ድንድል” ኢዩ። ስለስኮ፡ ራኣይ ሰዲህኤ ኢዩ እንተበልኩስ፡ ካብ ሓቂ ዝራሓቀ ኣይኮነን። ራኣይ ንምዕዋት ካኣ ነዘን ዝሓለፉ 10+ ዓመታት ኩለንተናይ (ግርህናይ፣ ኣቃልባይ፣ ጊዜይ፣ ኩሉ ዓቕመይ፣ ኣማራጽታተይ፣ ወ.ዘ.ተ.) ብምውፋይ ምስ ኣባላት ሰዲህኤ ኮይነ ከቃለስ ጸኒሕን ኣለኹን። ይኹንምበር፡ ከምቲ ብተደጋጋሚ ኣብ ጽሑፋተይ ዝገለጽኩዎ፡ ብሰንኪ ዘይቅዋማውን ሕጋውን ኣካያይዳ መሪሕነት ሰልፊ ነበር ዝተፈጥሩ፡ “ቅዋማዊ፣ ፖለቲካውን ምሕደራውን” ቅልውላዎትን ሓርጎጽጎጽትን፡ ሰዲህኤ ኣብ መንቀርቐርን ኣብ ከቢድ ፈታኒ ኩነታትን ኢዩ ጸኒሑ። ነዚ ውሽጣዊ ኩነታት ሰልፊ ብኢሂን-ሚሂን ልዝብን ብዘተን ንምፍትሑ፡ መሰረታት ሰልፊ ዘይፈንቀልዎ እምነ እኳ እንተዘይነበረ፡ ላዕላዊ መሪሕነት ሰልፊ ነበር ጽማም እዝኒ ስለዛሃበም፡ ብቀጻሊ ንልዕሊ ክልተ ዓመታት ዝተገብሩ ናይ ኣባላት ናይ ሰላም ጸዕርታት ፍረ ክህቡ ኣይካኣሉን። እዞም ብመሰረታትን ብታሕተዎት ኣካላት ሰልፍን ዝተገብሩ ናይ ሰላም ጸዕርታት ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ካብ ሰልፊ ወጻኢ ብዝኹነ ግዳሳትን ምኹራትን ዜጋታት ዝተገግሩ ናይ ምትዕራቕን ነቲ ውሽጣዊ ጸገማት ብሰላም ናይ ምብታሕ ተበገሱታትውን ብሰንኪ “እምቢታ” መሪሕነት ሰዲህኤ ነበር፡ ፍረ ክርከበም ኣይተኸእለን።

ከምቲ ኣቦው ዝብልዎ፡ “ማዕልቱ ዝሓለፎ ስጋ ምጭናው ነይተርፎ” ኮይኑ፡ መሪሕነት ሰዲህኤ ነበር፡ ነቲ ኩሉ ብቀጻሊ ክገበር ዝጸንሐ ዘይቅዋማውን ዘይሕጋውን ኣካይዳ፡ ኣብ መጨረሻ፡ ዝሓዘ-ሒዙ (ውሑዳት ኣባላት ናይቲ ሓደ ሸነኽ (ሰህኤ) ጥራሕ) ካብ ሰዲህኤ ተፈልዮ ብምኻድ ደምዲሙዎ ኣሎ። ከምዚ ኣብ ታሕቲ ዘሎ ቻርት ዘመልከቶ፡ ነቲ ናይ ሓድነት ድንድል ኣፍሪሱ፡ ናይ ሓድ ሸነኽ ውዕል ሓድነታዊ ኪዳን 2010 ኣባላት ነበር (ኣባላት ሰህኤ) ጥራሕ ሒዙ ክኸይድ ኢዩ ፈቲኑ ነይሩ።

ነዚ ንምርግጋጽ፡ መሪሕነት ሰልፊ ነበር ዘይገበር መናውራታት ኣይነበረን። ናይዞም ዝስዕቡ ብላዕላዎት መሪሕነት ሰዲህኤ ነበር ዝተገብሩ ውስታታት እንታይ ኢዩ ነይሩ ዓላምኡም ኢልና እስኪ ንሕሰብ፡-

- ማዕስ ኢና ናይ ምስጓግ ስጉምታት ምውሳድ ንጅምር ዝብል፤
- ንሕናን (ሰልፊ ህዝቢ/ሰውራዊ ባይቶ) ጋሸን ሰቲትን ኮይና ንሰዲህኤ ክንቅጽሎ ንኸእል ኢና፡ እቶም ካለኣት ናይ ሓድነት መጻምድቲ ይኹዱ ዝብል፤
- ኣብ ህዝቢ መጋባእያ ወጺኻ፡ ንዝተፈልየ ርእይቶታት ዘለዎም መሰረታት/ኣባላት፡ ዝሃውተቱ (ህውቱታት)፡ ዝተጀነዱ (ጀኑዳት) ወ.ዘ.ተ. እንዳበልካ ምጽራፍን ክበረቶም ምግፋፍን ከም መሰሉ ገይሩ ዝቐጸር፤
- ሰልፊ ዋላ እንተተገምጋም ጸገም ዮብሉን፡ ምንም ኣይንኸውንን ኢና እንዳበለ ንህዝቢ ዝእውጅ፤
- “ክንሰምዎ ዘይንደሊ ዘረባታት ክሰምዕ ዊዲዮ” እንዳበለ መሰል ንሓሳቡ ዘይሳማምዑን ጸገማት ሰልፊ ብሰላም ንፍታሓዮ ንዝብሉን ኣባላት መሪሕነት ክዕፍን ዝፍትን፤ ወዘተ

¹ ዝጥሓሰም ዓናቅጽ ቅዋም ሰዲህኤን ዝጋሃሶ ልዕልና-ሕጊን ብሰፊሑ ኣብ ዝሓለፉ “እንታይ ተገብረ እንታይ ተባህሎ” ኣብ ትሕቲ ዝብል ኣርእስትታት ዘቐረብኩምዎ ጽሑፋት ተዘርዚርዎም ኣለዉ። ህዝቢ መታን ክፈልጦም ካኣ ኣብ ማዕከናት ዜና ተዘርጊሑም ኣለዉ (ኣብ www.togoruba.org or www.gereger.com ተመልከት)።

ብዓብይኡ ካኣ፡ እቶም መሪሕነት ሰዲህኤ ነበር ኣብ ርእሲ ሕጋዊት መሪሕነት ዞባ ሰሜን ኣመሪካ ዝገበሮም ተከታተልቲ ዓመጻትን፡ ዝወሰዶም ዘይሕጋዊ ውሳኔታትን ወስታትን እንተራኣና፡ ዓላመኣም ንጹር ኢዩ ነይሩ። ላዕላዊይ መሪሕነት ሰዲህኤ ነበር (ማባን ፈሽን) ንዝፈጸሞም ቅዋማዊ ጥሕሰታትን ሕጋዊ ግህሰታትን ክእርም ኣለዎ ስለዝበሉት ጥራሕ፡ ነታ ኣብ ጉባኤ ዞባ ዝተመርጸት ሕጋዊት መሪሕነት ዞባ ኣፍሪሶ፡ ብሓንቲ ብዘይሕጊ ዝተወደበት ጉጅለ፡ መሪሕነት ሰልፊ ነበር ኸትካኣ ዝገበሮ ፈተነ፡ ዕላምኡ እቲ ስዒቡ ዝረኣናዮ ዝሓዘካ ሒዝካ ናይ ምጉላል መደባት ኢዩ ነይሩ። ንመሪሕነት ሰልፊ ነበር ዝድግፉ ገለገለ ኣባላት ውሽጢ-ውሽጢ (ናይ ዞባ መሪሕነት ብዘይትፈልጦ ኣገባብ) ክውድብ ድሕሪ ምጽናሕ፡ ኣቦ መንበር ሰልፊ ነበር ኣብ ዞባ ሰሜን ኣመሪካ ብምምጻእ ነቶም ንዕዑ ዝድግፉ ኣባላት ጥራሕ ብምርኻብን ብምእካብን፡ ነታ ዘይሕጋዊት ጉጅለ ሕጋውነት ከልብሳ ፈቲኑ። ከም ወዮ፡ “እንታ እዚ ሰበረሰ ሸሙ መን ነበረ? ሰበረ፤ ኣረ ቀደም ሸሙ መን ነበረ? ሰበረ። ወዮ ሰበረ ዳኣ እንታይ ገበረ፡ ዘይ ዝበልኩምዎ ኢዩ ዝገበረ።” ዝተባህለ ኢዩ። ምፍላይን ምግማዕን ይደልዩ ነይሮም፡ ስላጣናም ተጠቐሞም ካኣ ከምታ ዝደለይዎ ገይሮም።

ሰዲህኤ

ኣብ ታሪኽ ቃልሲ ዝተፈጥረ ኣጻፋት ንምምላእን ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ንምስሳንን ዝተሃንጸ ድንድል ሓድነት ክልቲ ድሕረ-ባይታት

ሀግ ሓኤ
 ሰዲኤ (EDP) ሰዲህኤ (EPDP) ሰህኤ (EPP)

መሪሕነት ሰዲህኤ ነበር ነዛ ድንድል ብምፍራል ውሑዳት ናይ ሰህኤ ኣባላት ነበር ጥራሕ ብምሓዝ ካብ ሰዲህኤ ተፈልዮ ከይዱ ኣሉ።

ብዝኮነ፡ ከምቲ ለባማት ዓዲ ዝብልዎ፡ “ከምቀደም ይመሰለክን ውሕጅ ይወሰደክን?” ግዲ ኮይኑ፡ መሪሕነት ሰዲህኤ ነበር ከምዝሓሰበ ኣይሰለጠን። እቲይ ምንታይሲ፡ ንመብዛሕትኡ ኣባል ሰዲህኤ፡ እቲ ኣብ 2010 ዝተገብረ “ሓድነታዊ ውዕል”፡ ናይ ኣካል ምትሕውዋስ ዘይኮነስ፡ ናይ ራኢን ሓሳብን ሓድነት ኢዩ ነይሩ። እዚ ናይ ሓሳብን ራኢን ሓድነት ካኣ፡ ኣብዘን ዝሓለፉ 7 ዓምታት ዝያዳ ዓኸኹን ሰጢሙን እውን ኢዩ። ስለዝኾነ፡ መሪሕነት ሰልፊ ነበር ውሕዳት ካብቲ ሓደ ወገን (ሰህኤ) ጥራሕ ሒዞ ኢዩ ካብ ሰዲህኤ ተፈልዮ ከይዱ ዘሎ። ካብቲ፡ መሪሕነት ሰልፊ ነበር ትጋዩ ኣለኹም ኢሉ ክእርምን ጸገማት ሰልፊ ብልዝብ ክፍታሕ ስሉ ዝካኣሎ ብትዕግስቲ ክገብር ዝጸንሐ፡ ዝበዝሐ መሰረታትን ታሕተዎት ኣካላት ሰልፍን፡ ብቐርጹ ይኹን ብትሕዝትኡ ንሰዲህኤ ዝመሰል፡ ዝበዝሐ ኣባል ሰልፊ ተፈልዮም ኢዮም ከይዶም ዘለዉ። ብግብሪ፡ ዝነበሮም ስልጣን ተጠቐሞም፡ ንውዕል ሓድነት 2010 ጠሊሞም፡ ነዚ ዝበዝሐ ኣባል ሰልፊ ኣብ ማእከል ጎልጎል ደርብዮም ክኹዱ ኢዮም ፈቲኖም። ኮይኑ ግን፡ ነታ ኣባላት ሰልፊ ዝሃነጹዎ “ናይ ሓድነት ገዛ”፡ ዜንጎኣ ክቐንጥጥምበር መንደቃስ ክፍርስዎ ኣይካኣሉን። መሰረታት ሰልፊ ካኣ፡ ብመለኪና ይኹን ብነታጽ ክፈርስ ዘይክእል መንደቕ ክነድቐ ዝኻኣሉ፡ ዜንጎ ምኽዳን ኣይጸገሞምን። ስለዝኾነ ካኣ፡ እንሆ ሕጂ ነታ ዘንጎኣ ብመሪሕነት ሰልፊ ነበር ዝተቀንጠጠት “ናይ ሓድነት ገዛ”፡ ዘንጎኣ ከዲኖም ነቲ ሰዲህኤ ዝተበገሰትሉ

ታሪካዊ ተልእኮታት ንምፍጻም ቃልሰም ይቐጽሉ ኣለዉ (ኣብ ታሕቲ ዘሎ ቻርት ተመልከት)። እቲ ተጎላሊ ጉጂሊ ዝገበሮ ሓድነት ናይ ምስባር ወስታ፡ ኣብ ትሕዝቶ፣ ምስልን ተኸእሎን ሰዲህኤ ምንም ዘሕደሮ ጽልፍ የልቦን። ናይ ህግን ተሓኤን ድሕረ-ባይታት ዝነበሮም ሰልፍታት (ሰዲኤን ሰህኤን) ዝሓዘን፡ ንተልእኮታት ሰዲህኤ (ንፍትሒ፣ ልዕላና-ሕጊ፣ ንመሰል ኣባል፣ ንውሽጣዊ ሓድነት ሰልፊ፣ ንምክባር ቅዋም ሰልፊ፣ ወ.ዘ.ተ.) ክቃሉሉ ዝጸንሑ መሰረታትን ታሕተዎት ኣካላት ሰልፍን መራሕትን ዝሓቐፈ ኮይኑ፡ ብትሕዝታኡ ይኹን ብምስሉ ነቲ ኣብ 2010 ሰዲህኤ ዝብል ስም ሕጁ ዝተመሰረተ ሰልፊ ዝመሰል ኢዩ ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ንሱውን ኢዩ።

መቐስ፡ “ዓማጺ እወ ዓማጺ ኢዩ፣ ሓሳዊ እወ ሓሳዊ ኢዩ፣ ጨካን እወ ጨካን ኢዩ፣ መታለሊ እወ መታለሊ ኢዩ፣ ዘራጊ እወ ዘራጊ ኢዩ፣ ዲክታተር እወ ዲክታተር ኢዩ፣ ወ.ዘ.ተ.” ክብል ምጽባይ፡ የዋህነት ጥራሕ ዘይኮነስ ብመሰረቱ ነቲ ዝተጠቐሰ ፍሉይ ባህርያት ንኸለብስ ዝገበሮ ስነ-ኣእምራኣውን ስነ-ልቦናውን ኣቀራርጻን ኣሰራራዓን ከመይ ከምዝዓዩ ካብዘይምራዳእ ዝብገስውን ከመስል ኢዩ። እዞም ካብ ሰዲህኤ ተጎሊሎም ዝኸዱ ጉጅለ፡ ነቲ ኩሉ ንሶም ዝኸንዎ ናይ ዓመጽቲ ባህርያት “እወ ባህርያትና ኢዮም ክብሉን” እወ ተጎሊልና ካብ ሰዲህኤ “ተፈንጭልና ክይድና እገሌ ኢዩ ካእ ስምና” ክብሉ ኢዮም እልካ ምጽባይ ነዚ ልዕል ኢሉ ዝተጠቐሰ መሰረታዊ ሳይንሳዊ ሓቂ ከምዝንጋዕ ጥራሕ ኢዩ ክኸውን። እሞ ሕጂ ዳኣ እንታይ ዘገርም ኣለዎ፡ “ዝበዝሑ ኣባላት መሪሕነት ምሳና ኢዮም ዘለዉ፣ ትካላትን ገንዘብ ሰልፍን ሕዝና ከይድና፣ ወ.ዘ.ተ. እንዳበለ ኣቦ መንበር ሰልፊ ነበር ዝኣረጉ ደርፍታት እንተዘመረ”? ብመሰረቱውን እኮ እቲ መሪሕነት ሰልፊ ነበር ካብቲ ዝበለየ “ኣብ ቅርጺ ምበር ኣብ ትሕዝቶን ዲናሚካዊ ምዕባለን ውድብ/ሰልፊ/ምንቅስቃስ ዘይምእምኡ፡ ኣሪጉ ዝተገኣሕፈ ናይ “ጸጋምዊ ኣተሓሳስባ” ከወጽእ ዘይምኸኣሉ ኢዩ እቲ ጸገም። ከምኡ ስለዝኾነ ኢዩ ካእ፡ “ተጎሊሉ ንሰልፊ ራሕሪሑ ከምዘይከደ፡ ሕጂ ከይሓፈረ ኣነ ኢዩ ሰዲህኤ ዝባሃል ኢሉ ንዘይፍልጥዎ ክታልል ዝፍትን ዘሎ። ስሙ ዝጠፍኦ ከመስል፡ ሕጂ እቲ ዝደለዮ ምስሳኣነ፡ ነቲ ታሓስምዎ ዝኸደ ሰዲህኤ ኣልብሱኒ ኢሉ ክልምን ንሰምዕ ኣለና። መልስና፡ ንሰዲህኤስ ኣይትበቐዕዎን ኢኩም፤ ዳኣር ካእ ሰዲህኤ ዋና ኣለዎ፡ እቶም ዝበቐዕዎ። ሰዲህኤ ናይ ክልተ ድሕረ-ባይታት ዘለዎም ሓይልታት ውህደት ኮይኑ፡ ንፍትሒ፣ ንልዕልና-ሕጊ፣ ንቅዋማዊ ምሕደራ፣ ወ.ዘ.ተ. ዝጣበቐ ሰልፊ ኢዩ። ንስካትኩም ግን፡ ውሑዳት ናይቲ ሓደ ሸነኽ ድሕረ-ባይታ ዘለዎም ኣባላት ሒዝኩም ዝተጎለልኩም ጥራሕ ዘይኮነስ፡ ፍትሒ ዝረገጸኩም፣ ንልዕልና-ሕጊ ዝጋሃስኩም፣ ንቅዋም ሰልፊ ዝጣሓስኩም፡ ኮታ ኣንጻር ኩሉ እቲ ሰዲህኤ ዝቐመሉ መትከላትን ተልእኮታትን ደው ዝበልኩምውን ኢኹም።

ሰዲህኤ

ኣብ ታሪኽ ቃልሰ ዝተፈጥረ ኣገጥሞ ንምምላእን ዲሞክራሲያዊ ቃልሰ ህዝቢ ኤርትራ ንምስሳንን ዝተሃንጸ ድንድል ሓድነት ክልተ ድሕረ-ባይታት

ህግ ሓኤ **ሰዲኤ (EDP)** **ሰዲህኤ (EPDP)** **ሰህኤ (EPP)**

ኢተ መሪሕነት ሰዲህኤ ክበር ክሰብራ ዝሃተን ድንድል ሓድነት ብሰል ሓይል ቃልሰ መሰረታትን ታሕተዎት ኣካላት ሰልፍን ድሒናስ ሎሚ ሰዲህኤ ታሪካዊ ተኸእሎ ኣ ንምፍጻም፡ ኮይ ሳዕሳዊይ መሪሕነት ሰልፊ ክበር (እቲ ውሑዳት ናይ ሓደ ሸነኽ ጥራሕ ሓጂ ዝተኮለ ጉጅለ) ዝቐንጠሎ ዘኾነ ብምክዳን (ናይ መሪሕነት ምጥባርራይ ብምግባርን) ጉዕዞኡ ቀጺላ ኣሳዞ እቲ ብመሪሕነት ሰልፊ ክበር ዝተገብረ ናይ ምጥባል ወሰታ፡ ንብሕዝቶን ምሰልን ሰዲህኤ ኤይተዝገብን።

ናይ ስም ነገር ካብ መጻ፡ “ስም ድዩ ንባህሪ ዝገልጸስ፡ ወይ ባህሪ ኢዩ ንስም ዝገልጸ?” ንቀይሕ “ቀደሕታይ”፣ ንጸሊም “ነባይ”፣ ወ.ዘ.ተ. ይባሃል ኢዩም ንባህሪኹም ዝገልጽ ስም ይሕሸኩም ንበልኩ።